

delictum magis vel minus fuerit probatum, est inconveniens, *ib.* Potest tamen reo propter ipsa indicia, quæ de se mala sunt, pœna extraordinaria imponi. *ib.* Reus excipiendo fit actor, 204. Sed actor necessarius, 217. Reus tenetur probare suam exceptionem intra terminum a iudice præfigendum, 204. Vide supra *Exceptio*. Reo per sententiam diffinitive absoluto, datur exceptio rei iudicatae, etc., 289. Secus, si absolvatur duntaxat ab observatione iudicii, *ib.* Reus in actione injuriarum condemnatus, efficitur infamis; nisi injuria foret minima, *ib.* Reus convictus in iudicio, simulque confessus, appellare prohibetur, II, 478, et III, 352. Vide supra *Appellare* et *Appellatio*. Reus ad locum sacrum confugiens, debet recipi, V, 256. De quibus bonis sustentari debeat, *ib.* Non potest extrahi e loco sacro, 257. Nec ibi etiam consentiens capi, *ib.* Neque carcerari, aut vineulis constringi, 260. Habet etiam alios favores, 258. Reus an possit blandis verbis, aliisque modis, et remediis, vel arte involvi, aut induci vel fatendam veritatem, VI, 38. Ac interrogari de sociis criminis, *ib.* Reus an possit vel debeat sub juramento interrogari, *ib.* Et quid si perjurium committat, *ib.* Reus in iudicio crimen sine tortura confessus, non amplius potest reclamare contra nullitatem processus, 37. Reus intra terminum peremptorie præfixum in causa criminali non comparens, vel non respondens pro contumaci declaratur, et sententiatur, VI, 92. Reus quis dicatur, VII, 39. Reus potest uti pluribus exceptionibus, 55. Reus appellans fit actor, 56. Reus si iudicem semel agnovit, ut incompetentem recusare non potest, 38. Reus gaudet multis a jure quibus actor non gaudet, 79. Reus quomodo possit negare factum, quod videlicet actorem probare non posse, 144.

Rei contumacis pœnæ sunt plures; et quæ, II, 436. Has non incurrit, qui solum citatur, ut veniat, si sua interesse putaverit, *ib.* Reus contumax, et postea veniens, non auditur, nisi re-fusus actori expensis, et præstita cautione iudicio sisti, 437. Ob rei contumaciam mittitur actor ex primo decreto in possessionem rei petite, *ib.* Ac post annum actor constituitur verus rei petite possessor, *ib.* Ob rei contumaciam potest quandoque iudex sequestrare fructus rei petite, *ib.* Sed non nisi concurrentibus certis circumstantiis, *ib.* Rei examen super crimine admissio debet fieri in genere, gradatim descendendo ad magis specialia, III, 64. Rei confessio per suggestionem extorta, non sufficit ad condemnandum, *ib.*

Rei ad locum sacrum confugiens custodia, III, 260. Gaudens asylo non potest, nec debet custodiri aut carcerari in loco sacro, *ib.* Bene tamen extra illum, *ib.* Quando dubium est, vel constat, crimen esse exceptum, tenentur rectores ecclesie custodire reum, ne elabatur, si fuerint requisiti, *ib.* Ipsa tamen curia secularis in ipso loco sacro custodire reum non potest, 261. Nisi a rectore ecclesie fuerit requisita, *ib.* Aut rector

ecclesie requisitus custodire recuset, *ib.* Rei quando et quomodo extrahi curie seculari debeant, *ib.* Rector ecclesie reum invitum tradere non potest curie seculari, *ib.* Secus si ipse exire velit, 262. Tradere etiam possunt, et debent reum criminis excepti, si fuerint requisiti, *ib.* Absque hoc quod petant juramentum de non inferenda pœna mortis, aut protestationem faciant, *ib.* Nec necessaria licentia episcopi ad talem traditionem, *ib.* Dummodo certo constet, crimen esse exceptum, 263. Et requirantur a potestate seculari, *ib.* Quando per episcopum tradi possint, et debeant, 267. Rei extractio e loco an et quando fieri possit per curiam secularem, 263. Quomodo cum extracto procedere possit et debeat potestas secularis, 264. Compendiosa, et practica instructio circa materiam asyli occurrente dubio de crimine excepto, *ib.* Rei male extracti, aut extraditi restitutio, 268. Vi extractus absque licentia episcopi debet iterum restitui, *ib.* Etsi notorie constet, reum commisisse crimen exceptum, *ib.* Reus etiam licite extractus iterum restitui debet, si pro eo iudicet episcopus, *ib.* Et quidem eidem ecclesie, vel loco, a quo fuit extractus, *ib.* Nec sufficit eum restituere episcopo, vel vicario generali, 270. Restitutio debet eidem ecclesie fieri publice, *ib.* Non sufficit exarceratio rei, 271. Debet etiam fieri restitutio bonorum, et resarcitio damni, *ib.* Rei favorabiliores habentur, quam actores, VII, 39 et 79. Reo potius favendum est, quam actori, V, 317.

REGES, vel imperatores ab episcopis censura ecclesiastica ligari non possunt, VI, 570.

RIGOR quando adhibendus, VII, 6.

ROMANA in curia potest quilibet tum clericus, tum laicus, super causis spiritualibus conveniri, II, 221. Solvitur instantia ex concilio Tridentino, *ib.*

RUBRICARUM nomine, quid in jure intelligatur, I, 23. Rubricæ Decretalium, Clementinarum, et Extravagantium sunt authenticæ, *ib.* Non item rubricæ *Decreti Gratiani*, *ib.* Etiam loquendo de prima ejusdem rubricæ, *ib.* Rubricæ Decretalium, etc., recte allegantur ad decisionem causarum, *ib.* Et quidem ad quatuor potissimum effectus, 24. Ex pluribus lecturis ejusdem canonis prævalet, quæ magis convenit rubricæ suæ, 25. Rubricæ quædam continent perfectum sensum alie non, 24. Valet argumentum a rubrico ad nigrum, 23. Dummodo nigrum non contradicat rubro, *ib.*

RUBRO quandoque generalius est *Nigrum*, II, 440.

RUMOR quid? et quomodo differat a fama, III, 42.

RUPTIO testamenti, quid, et quomodo fiat, IV, 535.

RUSTICUS equo uti non debet: et si utatur, expensæ ideo factæ, non sunt ei tanquam testificandæ, III, 51.

S

SACERDOS est Christus Dominus, I, 84. Sacerdos solus potest conficere Eucharistiam, 85. Sacerdos non episcopus an ex privilegio Papæ possit conferre ordines præsertim sacros, 479. Per sacerdotem simplicem potest conferri sacramentum confirmationis ex concessione Papæ, 480. Sacerdotum potestas in Corpus Christi mysticum, sed non e contra, et cur, 491. Sacerdoti simplici potest Papa delegare potestatem conferendi certos ordines, confirmandi, reconciliandi ecclesias, etc., 556. Sacerdos sigillo confessionis cum primis tenetur, II, 491. Ipsi confessionem revelant nullo modo creditur, *ib.* Sacerdotibus an sit licitum juramentum, III, 459. Sacerdotes in levi causa non sunt compellendi ad jurandum, *ib.* Sacerdotes sunt patres et magistri populi: imo regum et principum, 306. Vocantur in scriptura dii et angeli, *ib.*

SACRÆ personæ quæ dicantur, VII, 43. Res sacræ sunt sacramenta, vasa sacrata, paramenta ac bona ecclesie, *ib.* Vide *Res sacræ*. Loca sacra quæ, 44.

SACRAMENTUM etiam appellatur juramentum, III, 456. Vide supra *Juramentum*. Sacramentum Eucharistie comitantes, vel ad id confugientes gaudent asylo, V, 226. Sacramenta, quæ imprimunt characterem, non posse iterari, de fide est, 488. Unde, si in eis conterendis quidpiam fuerit omissum, id caute est supplendum, non tamen aliquid iterandum, *ib.* Imo etiam in aliorum sacramentorum collatione nihil est iterandum, *ib.* Quid agendum in casu de valore sacramenti, *ib.* Tres aureæ reguæ Scoti circa hoc observandæ, 489. Qua ratione de ordinato in subdiaconum sine impositione manuum, C. I. de *Sacrament. non iterand.* dicantur hanc esse caute supplendam, *ib.* Et ratio dubitandi, *ib.* Refertur sententia, asserens textum ejus esse corruptum, *ib.* Alia sententia explicat textum illum de manuum impositione deprecatoria, non consecratoria: sed impugnatur, *ib.* Ponitur sententia cæteris probabilior per omissam manuum impositionem intelligens omissam collationem primæ tonsuræ, etc., *ib.* Impositio manuum, si præmittatur in ordinatione diaconi, vel sacerdotis, est caute supplenda, 490. Cum sit materia partialis dictorum ordinum, *ib.* Quæ manuum impositio pertinet ad substantiam ordinis presbyteratus, *ib.* Et cur dicatur ritus ab apostolis institutus, *ib.* Alio modo fit impositio manuum episcopi in collatione diaconatus, et presbyteratus, *ib.* Manuum impositio in ordinatione presbyteri omissa, qua ratione sit supplenda, 491. Omissa manus impositio respectu diaconatus, quomodo suppleri valeat, *ib.* Differentia inter hæc, et priorem sup-

plendam, quæ, *ib.* Omissa in collatione sacramentorum sunt supplenda, licet solum ex præcepto Ecclesie pertineant ad solemnitatem ipsorum, 490. An sit iterandum sacramentum Extremæ Unctionis, si per errorem chrisma pro oleo infirmorum adhibeatur, 492. Sacramenta non recipiunt conditionem de futuro, VII, 419.

SACRILEGII homicidii pœnæ speciales, VI, 352.

SACRILEGIUM carnale proprie, et improprie quid, VI, 402. Ejus pœna de jure civili, *ib.* Et de jure canonico, *ib.* Sacrilegium furtum, et pœna illius, VI, 418. Sacrilegium quomodo committatur vel non in personas, res, bona et loca sacra, VII, 14 et 16. Sacrilegium reputatur quidquid in sacratis Deo rebus et personis injuste agitur, 13.

SACRISTA, quis, et quod officium ipsius, I, 525. Quomodo tam ad sacristam, quam archidiaconum pertineat custodia ecclesie, et vasorum ejus, *ib.* Sacrista alio nomine appellatur *Thesaurarius*, *ib.*

SÆCULARES testes in processu criminali regularium pro possibili vitare oportet, VI, 73.

SÆVITIA an, et quando præbeat causam divortii? Vide *Divortium matrimonii ex causa sævitie*.

SAGITTARIORUM et balistrariorum nomine qui veniant, VI, 392. Et qualiter ars illorum prohibita, *ib.*

SALARIUM et pretium locationis justum, ac injustum quid? Et unde dignoscatur, IV, 233. Vide de salario etiam *Locatoris operarum*.

SALTUM promotus. Vide *Ordinatus per saltum*.

SALUTATIONI Angelicæ quando fuerit appositum ly, *Sancta Maria Mater Dei*, I, 80.

SANCTIO, quid, I, 107.

SANCTUS quis sit, et dicatur, V, 184. Sancti coli possunt cultu publico, et privato, 187.

SANGUINIS causam, vel iudicium tractare clericis est prohibitum, et quomodo in causa sanguinis consilium dare possint, V, 302. Et quomodo aliis causam committere, *ib.* Interesse executioni sanguinis, an et quomodo prohibeantur clerici, 303.

SARACENI quinam, et quid juris de illis, VI, 227. Eorum personæ, non item templa permittuntur esse in locis christianis, 228. Et quare, *ib.* Nequeunt ad illos deferri arma, etiam tempore pacis, *ib.* Tractatus et commercia tamen cum illis tempore pacis licent, *ib.* Excommunicantur omnes, qui Saraceni aliquod armorum genus deferunt, *ib.* Vel aliquod auxilium, aut consilium præbent contra catholicos, 229. Saraceni, et judæi an a principibus christianis cogi possint ad recipiendam fidem, et baptismum, 229. Nequeunt directe, 230. Bene tamen indi-

recte cogi : et quomodo, *ib.* Possunt etiam directe cogi ad fidem, si fidem semel jam receperunt, 231. Saracenis, et aliis infidelibus ob solam infidelitatem bellum indici nequit, *ib.* Quod tamen fieri potest, si denegant licentiam prædicandi Evangelium, 232. Saracenorum, et aliorum infidelium liberi in seipsis aut invitis parentibus an aliquando baptizari valeant, *ib.*

SARTORES ad emendum missi, an et quando sibi retinere possunt illud, quominus rem emunt, IV, 211.

SATISDATIO de iudicatum solvendo, quid importet, II, 98. Satisfactio quid, et quando fieri debeat, IV, 319 et 320.

SCANDALUM pusillorum magis cavendum, quam pharisiacum, VII, 8. Scandali vitandi causa desistendum est de jure, IV, 277. Scandali evitatio est causa dispensandi, V, 560. Ad probanda scandala sufficit probabilis timor illorum, 612. Scandali vitandi grata receditur a jure communis, VI, 539. Scandali vitanda causa non est omittenda veritas; nec venialiter peccandum, VII, 8.

SCHEDULAM confessionis inventam scienter legens peccat, II, 491. Nec potest iudex de peccatis in ea scriptis inquirere, *ib.*

SCHISMA, et chismatici quid, VI, 325. Et quotuplex, *ib.* Schismatici quinam censendi, vel non, *ib.* Schisma quomodo differat ab hæresi, 326. Schismatis tempore, quo duo sunt pontifices, quid faciendum christianis, 327.

SCHISMATICORUM pœnæ habentium conjunctam hæresim, sunt eadem cum hæreticorum pœnis, 326. Schismatici puri pœnæ sunt excommunicatio, *ib.* Inhabilitas ad officia, et beneficia, *ib.* Non item privatio rite obtentorum, *ib.* Bene vero privatio officiorum, honorum, jurisdictionis, et confiscatio honorum, *ib.* Schismatici valide ordinant, ordinati tamen ab eis sunt suspensi. Schismatici non sunt irregulares, nec infames, nisi schisma sit notorium, 327.

SCHOLARES, ex privilegio sortiuntur forum coram suo rectore; cur, et quomodo, II, 234. Scholares possunt appellare ad superiorem, omisso medio, III, 313.

SCIENTI et consentienti non fit injuriæ, VII, 67. Scire et scire debere, ac facile posse habentur pro eodem, 67.

SCIENTIA, triplex, eminens, mediocris, et sufficiens, quæ, I, 333. Scientia tanta requiritur in eligendis ad prælaturas, atque officia ecclesiastica, quanta est necessaria ad rite obeundum officium suum, 354. In episcopis exoptanda est scientia eminens, *ib.* Sed competens, seu sufficiens toleranda, *ib.* Scientia, et patientia prioris domini, requiritur ad adispicendam quasi possessionem jurum incorporalium contra eum, II, 358. Scientia ejusmodi, unde colligatur, *ib.* Scire, quid dicamur, *ib.* Scientia non potest stare cum credulitate, III, 35. Scientia de illis, quæ sunt facti, unde capiatur, *ib.* Testes de scientia, qui, 34. Vide infra *Testes de scientia.*

SCRIPTURA semper loquitur, III, 109. Scriptura privata grave delictum exprimens, stante confessione cujuspiam, quod sua manu fuerit conscripta jocosè solum, etc., an præjudicet confitenti, II, 490. Scriptura juvat ad probationem actus, licet ad ejus substantiam non semper requiratur, III, 80. Scriptura authentica, quæ, 81. Vide supra *Instrumentum.* Ubi scriptura est de substantia actus, non valet, quidquid scribitur, nisi complete scribatur, 87. Ubi requiritur scriptura ad substantiam actus, testes non sufficiunt, 129. Scripturam sigillar; videtur fateri omnia contenta in ea, 96. Scriptura etiam privata, plene probat contra sigillantem, *ib.* Consuetudo provinciarum multum operatur quoad hoc, ut credatur alicui scripturæ, vel non, 97. Vide infra *Sigillum.* Scriptura privata, v. g. apocha, vel epistola, quando negatur esse illius, contra quem producitur, quid juris, *ib.* Ea nihil probat, donec per producentem ostendatur oppositum, *ib.* Scripturam privatam manu cujusquam fuisse scriptam, etc., potest imprimis probari per appensum sigillum, *ib.* Id ipsum potest probari per testes, et quot ad id requirantur, vel sufficiant, 107. Item per comparisonem litterarum, seu scripturarum; et qualiter, *ib.* Scripturam manu alicujus esse subscriptam, idem est ac si propria manu scripta fuisset, 106. Scriptura ejusdem hominis solet mutari, 107.

Scriptura privata confessata, an et qualiter probet tum contra scribentem, tum contra tertium, 108. Regula est, quod scriptura privata, v. g. apocha confessata, plene probet contra scribentem, *ib.* Scriptura privata confessata, puta, de pecunia mutuo recepta, alicubi habet paratam executionem, *ib.* Disparitas inter confessionem extrajudicialem, et scripturam privatam, 109. Scriptura privata confessata non præjudicat tertio, *ib.* Probat tantum contra scribentem, *ib.* Probat etiam contra suos successores et tertios, qui habent causam ab illo scribente, *ib.* Dummodo recognitio scripturæ suæ facta sit ante cessionem illius causæ, *ib.* Recognitio propriæ scripturæ non trahitur retro ad tempus factæ scripturæ, nisi contra recognoscentem, *ib.* Scriptura privata in antiquis inducit semiplenam probationem contra tertium, *ib.* Scriptura privata, an in omni prorsus casu plene probet contra scribentem, 110. Negatur istud de scriptura privata, v. g. quæ continet debitum, sed non causam debiti, *ib.* Secus, si in ea exprimat causa debiti, *ib.* Nec probat scriptura privata contra scribentem, quando intra biennium opponitur per debitorem exceptio non numeratæ pecuniæ, *ib.* Aut exceptio non numeratæ dotis, *ib.* Confessio qualificata, quod scriptura privata fuerit manu sua scripta jocosè solum, an præjudicet confitenti? Remissive, 111. Scriptura seu instrumentum scriptum quare adhibeatur, IV, 134.

Scripturæ privatæ, librique rationum, concurrentibus certis conditionibus, desumptæ ex pu-

blico archivio, plene probant, *ib.* Conditiones ad id requisitæ, sunt quatuor; et quæ, *ib.* Scripturæ privatæ repertæ in publico archivio, an fidem faciant duntaxat intra territorium domini sui, vel etiam extra illud, 98. Sententia docens, tales scripturas probare ubique locorum, suadet; videturque probabilior, *ib.* Quid dicendum de libris, et scripturis depromptis ex archivis monasteriorum, civitatum, et personarum illustrium, 99. Vide supra *Libri* Scripturæ privatæ, quæ, 102. Triplex est earum species; videlicet, apocha, libri rationum, et epistolæ, *ib.* Scriptura privata tibi tantum facta quæ, 103. Hæc regulariter non probat in commodum scribentium, *ib.* Adeo ut etiam rationes defuncti ad probationem sibi debitæ quantitatis solæ non sufficiant, *ib.* Scriptura privata alteri tantum facta, quæ, *ib.* Hæc regulariter plene probat contra scribentem, *ib.* Scriptura privata tibi et alteri facta, *ib.* Scriptura privata, alia est authentica, alia non authentica, quæ, 104. Scripturæ privatæ pluribus modis authentizantur, ita ut plenam fidem faciant, *ib.* Videlicet per subscriptionem propriæ manus, ac trium testium viventium, *ib.* Per appositionem sigilli authentici majoris magistratus etc. *ib.* Idem dicendum, quando scriptura cæteroque privata, cum debitis solemnitatibus, est subscripta, et sigillata a publico notario secus, si eam confecit non ut notarius, *ib.* Authentizantur quoque scripturæ originaliter privatæ per subscriptionem partium non negatam, *ib.* Per subsequentem iudicis examinationem, et approbationem, 105. Per deputationem loci, seu ratione publici archivii, *ib.* Et ex longa temporis observatione, *ib.* Scriptura privata in archivio publico fideliter custodita, plene probat; et quando, *ib.* Scriptura censetur authentica, quæ confecta est secundum morem et consuetudinem regionis; et cur, *ib.* Stante consuetudine illa, vel statuto loci, datur scripturæ illi fides ubique locorum, *ib.* Statutum existens in curia mercatorum, ut scripturæ mercatoris adhibeatur fides, debet servari in quolibet foro, *ib.* Scriptura privata habens aliquod tale supplementum, dicitur instrumentum publicum, 106. Scripturæ privatæ regulariter non probant in commodum scribentium, 111. Fallit hoc, quando scriptura cæteroque privata, est subscripta a partibus et tribus testibus, adhuc viventibus, ipsamque recognoscunt, *ib.* Et quid, si testes jam fuerint mortui, *ib.* Paria sunt, totum scribere; vel tantum subscribere, *ib.* Scriptura privata plene probat pro scribente, quando aliunde est authorizata, *ib.* Item de consensu, seu conventionem partium, *ib.* Seu, quando fuit producta, et contra eam pars adversa nihil opposuit, 112. Epistola acceptata, et recepta absque eo, quod quis ei expresse contradicat, probat contra acceptantem pro scribente, *ib.*

SCRUTATORES, quot, et quales sint assumendi in electione, I, 338. An tres sint de substantia

electionis, *ib.* Eorum officium, 339. Debent exquirere vota singulorum secreto, ac singillatim; et quomodo, *ib.* Possunt tamen adhiberi testes, et notarius, *ib.* Scrutatores etiam exquirere debent vota cunctorum, *ib.* An, et quomodo post publicatum scrutinium, teneantur scrutatores procedere ad collationem votorum, 340. Quid agendum, si scrutatores collationem votorum, electionem communem differre conentur, *ib.*

SCRUTINII forma, an sit necessario observanda in solempni postulatione, I, 313. Scrutinii publicatio, quæ, 368. Et quomodo fiat, 269. Post publicatum scrutinium electores variare non possunt bene tamen ante ejus publicationem, *ib.* Et quæ ratio diversitatis, *ib.* Publicato scrutinio non possunt electores variare, nec ut singuli, nec ut collegium, 370. Dummodo ex votis singularibus in scrutinio datis, possit sequi communis electio, *ib.* Alias secus, *ib.* Si electio non ipso jure est irrita, sed per sententiam cassanda, non licet variare publicato scrutinio, 371. In electionibus monialium, an et in quem finem liceat variare publicato jam scrutinio, *ib.* In electione summi pontificis possunt cardinales post publicatum scrutinium variare; et quando, *ib.*

Scrutinium in ordine faciende, quid, et quotuplex, 474. Scrutinium a concilio Tridentino præscriptum, quale sit, et an ubique usu receptum, *ib.* Alterum scrutinium, *ib.* Et tertium in actu ordinationis peragendum explicatur, 475. An is, qui ordinari desiderat, in dubio præsumatur idoneus, vel hoc probare teneatur, *ib.* Qua ratione idoneitas ordinandorum possit probari, 476.

SCULPTURÆ seu litteræ antiquæ lapidibus incisæ, quid probent, III, 117. Per eas possunt probari facta antiqua, et qualiter, *ib.* Probatio ducta ab armis sculptis, vel depictis in monumentis, capellis, etc., attenditur, *ib.* Lapidibus seu columnæ terminorum, probant confinia, *ib.* Inscriptio in antiquis probat juspatronatus, *ib.* Ubi agitur de magno præjudicio, sculpturæ seu litteræ antiquæ marmoribus incisæ, solum probant semiplenam, nisi aliis adminiculis adjuventur, *ib.*

SECUNDÆ nuptiæ, seu matrimonium, licitæ et validæ sunt, V, 533. Etiam ante finitum annum luctus, 534. Leges civiles quoad tempus secundarum nuptiarum non amplius attenduntur, *ib.* Secundæ nuptiæ ut licite fiant, qualis requiratur notitia mortis conjugis, *ib.* Non sufficit opinio de morte conjugis, aut diuturna ejus absentia, sed requiritur certitudo moralis, *ib.* Quæ tamen sufficit, *ib.* Juxta arbitrium iudicis, *ib.* Habetur talis certitudo moralis, quando adest attestatio parochi, 535. Vel alia authentica, *ib.* Aut duo testes idonei de visu, *ib.* Item si cum uno testes de visu, aut cum fama concurrent conjecturæ, *ib.* Unus testis sine conjecturis non sufficeret, *ib.* Sicut nec sola fama, 536. Quando adest certitudo moralis potest parochus absque præscita ordinarii assistere secundis nuptiis, *ib.*

Secus si dubitatur, *ib.* In dubio nec ordinarius potest dare licentiam copulandi, *ib.* Qui stante dubio de morte conjugis cum alio habente bonam fidem contrahit, petere non potest debitum, reddere tamen tenetur, *ib.* Si deponat dubium, etiam petere potest, *ib.* Si ambo in dubio contrahant, nec petere, nec reddere possunt, V, 536. Nisi dubium prudenter deponant, 537. Quid faciendum conjugibus, si post matrimonium supervenit dubium, *ib.* Si post matrimonium habetur certa notitia de vita prioris conjugis, illico ab omni carnali commercio abstinendum, et eidem adhaerendum est, *ib.* Secundarum nuptiarum benedictio de jure non datur, 538. Bene vero de speciali consuetudine vel statuto, *ib.* Benedicens secundas nuptias incurrit poenam: et quam, *ib.* Secundarum nuptiarum poenae aliae principaliter sunt in odium secundarum nuptiarum statuta: et quae, *ib.* Aliae in favorem liberorum primi matrimonii, 539. Uxor secundo nubens amittit omnia a primo viro acquisita, *ib.* Idem reciproce est de viro secundo nubente, *ib.* Secundo nubens non potest secundo conjugii plus deferre quam uni ex liberis primi matrimonii, *ib.* Mater non item pater ad secundas nuptias transiens, amittit tutelam liberorum, et privatur jure educandi liberos; ac quomodo, 540. Amittit etiam privilegia honoris a priore conjugio habita, *ib.* De aliis poenis secundo nubentium remissive, *ib.* Poenae in odium secundarum nuptiarum principaliter statuta sunt sublata, *ib.* Statuta vero in favorem liberorum etiamnum vigent, 541. Legatum sub conditione, si non amplius nubas, valet, *ib.*

SEDUCENS puellam, eamque carnaliter cognoscens, ad quid teneatur. Vide *Defloratio*.

SEMEL *malus, semper praesumitur esse malus, et quomodo, III, 154.*

SEMEN mulieris non requiritur, sed sufficit ad matrimonium si mulier semen viri recipere possit, etsi retinere non valeat, V, 475.

SEMINARIUM habet jus ad subsidium, et quale, V, 145. Seminarium in quavis diocesi erigi debet: et quomodo, VI, 223.

SEMINATIO viri vel mulieris qualis requiratur et sufficiat ad contrahendam affinitatem, V, 468.

SENATUS-consultum, quid, I, 39. Senatus-consulti Vellejani privilegium transit ad haereditatem mulieris, VII, 34.

SENEX quis censeatur, II, 286. Senex in quavis aetate nubere possunt, V, 475. Nisi ita exhausti essent, ut copulam perfectam habere amplius non possint, 476.

SENSUS conjunctivus, seu copulativus et disjunctivus quid operetur, VII, 113.

SENTENTIA condemnatoria, et declaratoria iudicis, notabiliter differunt; et quomodo, I, 152. Sententia gemina conformis inducit consuetudinem, 298. Sententiae venales sunt ipso jure nullae, II, 28. Sententia lata in petitorio, an pariat

exceptionem rei iudicatae in possessorio, 377. Sententia lata in possessorio, absorbetur per sententiam illico pro parte adversa latam in petitorio quoad effectum principalem, non quoad effectus secundarios, 382. Sententia in possessorio operatur multum quoad receptionem fructuum, quos spoliator interim perceperat, *ib.* Sententia lata super possessorio momentaneo non superfluit, sed prodest ad plures effectus; et quales, 382. Tamen sententia lata super petitorio praevalet in executione; et cur, *ib.* Sententia lata super possessorio et petitorio simul, quomodo dicatur una, *ib.* Sententia interlocutoria videtur esse terminus peremptorius citationis, 426. Sententia interlocutoria transit in rem iudicatam quoad partes, non quoad iudicem, *ib.* Confessio iudicialis in causis civilibus habet vim sententiae, ac rei iudicatae, 478. Secus in criminalibus, et cur, *ib.* Sententia diffinitiva contra confessum in iudicio, an ferri debeat, 479. In causis criminalibus haec omnino requiritur, *ib.* Et quid in causis civilibus, *ib.* Sententias contrarias si duo arbitri, vel duo iudices delegati deserunt, quid juris, 518. Sententia lata per dicta testium de credulitate, nunquam transit in rem iudicatam, III, 35. Contra sententiam admittitur probatio per confessionem partis, 146. Sententia ex praesumptione juris potest ferri, nisi haec contraria probatione elidatur, 147. Et quid dicendum de praesumptione hominis, *ib.* Utrum etiam in causis criminalibus possit ex praesumptionibus ferri sententia, 148. Sententia lata retractari non potest propter instrumenta de novo reperta: et quando secus, 183. Sententia lata per probationes privilegiatas, nunquam transit in rem iudicatam, *ib.*

Sententia, et res iudicata, sunt valde affinia, 264. Datur tamen inter eas aliqua differentia, 265. Sententia potest sumi dupliciter; et in quo sensu dicatur transire in rem iudicatam, *ib.* Sententia ante lapsum decennii dicitur res iudicata large solum, et improprie; postea vero proprie, ac irrevocabiliter, *ib.* Sententia dicitur, a *sentiendo*; sicque plura significat, *ib.* Sententia dividitur in diffinitivam, et interlocutoriam, *ib.* Interlocutoria tamen non est proprie sententia; et cur, *ib.* Sententia diffinitiva, quid, 266. Sententia arbitri, non est proprie sententia, *ib.* Sententia diffinitiva differt a sententia absolutoria ab observatione iudicii; et quomodo, *ib.* Sententia interlocutoria, quae, *ib.* Quilibet iussus iudicis faciens ad causam, an sit sententia interlocutoria, dicitur ab *inter* et *loqui*, *ib.* Quod a iudice praecipitur ante principium, vel post finem causae, dicitur sententia quasi interlocutoria, *ib.* Istud est notandum propter statuta loquentia de sententiis interlocutoris, 267. In statutis verba debent proprie et stricte intelligi, *ib.* Sententia interlocutoria dividitur in mere interlocutoriam, et in eam, quae habet vim diffinitivae, *ib.* Sententia interlocutoria habens vim diffinitivae,

quae, *ib.* Appellatur etiam mixta, seu quasi media, *ib.*

Sententia diffinitiva, in quibus differat a mere interlocutoria, 268. Earum differentiae sunt plures, commode tamen reducuntur ad tres principales, *ib.* Differunt enim respectu rei controversae; et quomodo, 269. Differunt quoad ordinem iudicium multipliciter; idque declaratur inductione, *ib.* Differunt varie quoad effectus, *ib.* Condemnatus de crimine per sententiam diffinitivam, efficitur infamis: secus de interlocutoria, *ib.* Sententia diffinitiva semel valide prolata a iudice revocari nequit: bene tamen interlocutoria, 270. Et quae ratio disparitatis, *ib.* Iudex, postquam semel dixit sententiam diffinitivam, iudex esse desinit, *ib.* Iudex ordinarius nequit revocare sententiam diffinitivam, quae existit valida, licet forsitan sit iniqua: potest tamen revocare sententiam suam, quae ipso jure est invalida, *ib.* Idem dicendum de delegato ad universitatem causarum, *ib.* Sed delegatus ad causam particularem, nequit revocare sententiam diffinitivam, etiam invalidam: et quae ratio disparitatis, *ib.* A sententia diffinitiva potest regulariter appellari, non ab interlocutoria, *ib.* Sententia quando a iudice proferenda sit, 271. Ea est ferenda infra tempus a jure praescriptum, et quale illud sit, *ib.* Post lapsum biennii, vel triennii an pareat instantia, *ib.* Iudex tenetur causas matura deliberatione examinare, et sententiam non praecipitanter ferre, *ib.* Sententia lata a iudice ignaro de meritis causae, est ipso jure nulla, *ib.* Ad sententiam diffinitivam debent praecedere termini substantiales, *ib.* Atque admitti probationes necessariae, *ib.* Sententia non est ferenda, quando causa adhuc est dubia, licet tempus datum ad sententiandum jam sit in fine: et quid tunc agendum, *ib.* Iudicem oportet usque ad sententiam cuncta rimari, 272. Et iurgantium controversias celeri sententia terminare, *ib.* Ad diffinitivam sententiam tunc demum est deveniendum, quando ab utraque parte conclusum est in causa, *ib.* Intellegendo istud in iudicio ordinario: secus in summario, *ib.* Sententia iudicialis debet esse juri conformis; alioquin ipso jure foret nulla; idque exemplificatur, *ib.* Sententia dicitur nulla novem modis; et quibus, 276. Valet sententia, quae praeter errorem juris continet aliam rationem, qua justificari potest, *ib.* Sententia contra jus obscurum, sive dubium, non est ipso jure invalida, *ib.* Regula illa, quod sententia debeat esse juri conformis, etc., intelligitur de jure constitutionis, non de jure litigatoris, *ib.* Sententia lata contra jus constitutionis, et sententia lata contra jus litigatoris, quae, *ib.*

Sententia debet esse conformis libello, 277. Iudex appellatur *Stultus*, qui ultra petita in libello iudicat, *ib.* Sententia debet esse conformis libello in tribus; et quibus, *ib.* Regula haec patitur plures fallentias, *ib.* Fallit enim in Papa, imperatore, aliisque supremis principibus, etc., *ib.*

Fallit etiam in causis, in quibus proceditur sola facti veritate inspecta, 278. Fallit insuper propter magnam conformitatem, seu connexionem, quam res petita in libello habet cum alia re; idque exemplificatur, *ib.* Regula illa procedit solum in causis civilibus, secus in criminalibus, *ib.* Fallit quoque, si partes consentiant, *ib.* Atque in causa matrimonii carnalis, vel spiritualis, et in aliis casibus concernentibus periculum animae, *ib.* Sententia iudicialis debet esse certa, *ib.* Adeo, ut sententia incerta, sit ipso jure nulla, 279. Etiamsi petitio libelli fuisset de quantitate incerta, *ib.* Regula haec procedit in iudiciis particularibus: secus in universalibus, *ib.* Fallit etiam in illis casibus, in quibus iudex nequit ferre certam sententiam; puta in alternativis vel quando dubium est, an res petita adhuc existat, *ib.* Sententia super expensis litis, potest esse incerta, et quomodo, 300. Sententia iudicialis, an possit ferri sub conditione, vel sic lata teneat, 279. Non valet, si proferatur sub conditione extrinseca, 280. An valeat sententia lata sub conditione intrinseca, *ib.* Quid dicendum de praxi tribunalium, absolutivum reum sub conditione: *Nisi actor melius suam intentionem probaverit*, *ib.* Consuetudo ferendi sententiam sub tali conditione, videtur rationalis, *ib.* Sententia diffinitiva debet continere absolutionem, vel condemnationem, *ib.* Non tamen causam ipsius, regulariter loquendo, 281. Imo fatuum est in sententia exprimere causam ejus: et cur, *ib.* In certis tamen casibus debet in sententia exprimi causa ipsius: ut in causa appellationis, *ib.* Et in sententia excommunicationis, *ib.* Et in aliis quatuor casibus; et quibus, *ib.* In memoratis casibus debet causa in sententia exprimi duntaxat propter certos effectus, 282. Idem potest contingere in nonnullis aliis casibus, *ib.*

Sententia quo tempore dicatur transire in rem iudicatam, *ib.* Praecipuus sententiae diffinitivae effectus est, ut regulariter post decennium, si ab ea non appellatur, transeat in rem iudicatam, et cur, *ib.* Sententia transiens in rem iudicatam, habet pro se praesumptionem juris et de jure, 283. Estque tantae auctoritatis, ut de ente faciat non ens, et de falso verum, et de albo nigrum, 282. Sententia non solum diffinitiva, verum etiam interlocutoria, post decennium transit in rem iudicatam, 283. Transit etiam sententia in rem iudicatam, quando appellatio fuit deserta, *ib.* Dantur plures casus, in quibus sententia post decennium non transit in rem iudicatam, *ib.* Sic sententia lata contra jus constitutionis non transit in rem iudicatam, *ib.* Sententia a non suo iudice lata, vel pretio empti, aut lata ex probationibus a jure reprobata, non transit in rem iudicatam, 284. Sententia lata in causis matrimonialibus non transit in rem iudicatam: et quando, *ib.* Quid dicendum de sententia lata contra valorem, vel pro valore sponsalium, 285. Sententia non transit in rem iudicatam in causa